

Némely ritkább növényfajok álláshelyei a „magas Tátrán.“

P. Ambrostöl. Ford. Kalchbrenner Károly.

Die Standorte einiger seltenen Pflanzenarten in der „hohen Tátra.“

Von P. Ambros.

Allium sibiricum. — Juramészen a Muraú-hegy hömpölyei közt. — Auf Jurakalk zwischen dem Gerölle des Muraú-Berges.

Allium ursinum. — Babia-góra erdei szurdokokban. — Babia-góra, in Waldschluchten.

Allium victoriale. — A Pilsko-hegyek északi oldalán, nem távol a csúcstól. — Auf der nöndl. Seite des Pilsko-Berges, unweit des Gipfels.

Androsace chamaejasme. — A Kościelisko-völgy déli végén, melyet „Swistówka“-nak hivnak, kőfalak alján, az olvadó hó közelében. — Am südlichen Ende des Kościelisko-Thales „Swistówka“ genannt, unter der Felswand, in der Nähe des schmelzenden Schnees.

Androsace obtusifolia. — A Pišna-hegyek nyergén, kelet felé. — Auf dem östl. Sattel der Pišna.

Avena carpatica. — Zakopane felett, Magórán, igen gyakori. — Ober Zakopane, auf der Magóra, sehr häufig.

Botrychium matricarioides. — A Giewont és Kondratowa hegyek között lévő völgyben. — Im Thale zwischen Giewont und Kondratowa.

Bupleurum longifolium. — Tokarnia-hegy. — Tokarnia-Berg bei Zakopane.

Bupleurum ranunculoides. — A „mała Łąka“ nevű rétnek felső lejtőjén, egy leomlott hatalmas mészkarból. — Im oberen Theile der „mała Łąka“ auf einem herabgestürzten, ungeheuren Kalksteinblock.

Cimicifuga foetida. — Sziklás erdőkben Zsdjár mellett, mészkarból. — In felsigen Wäldern bei Ždjár, auf Kalk.

Cineraria aurantiaca. — Sok helyütt gyéren, de nagy mennyiségben a „czerwony wierzch“ és Giewont hegyeken. — An vielen Stellen spärlich, in grösster Anzahl jedoch auf dem „czerwony wierzch“ und Giewont.

Cochlearia groenlandica. — Az ugynevezett „lengyel tarajon“, és pedig annak nyugati oldalán, a fehervizi völgy

felé bőven fordul elő. — Auf der Westseite des „polnischen Kammes“, gegen das Weisswasser-Thal, häufig.

Crepis grandiflora. — Zakopane felett a Gubałówkán. — Ober dem Dorfe Zakopane auf der Gubałówka.

Cystopteris alpina. — A „Straszista“ nevű zuhatag tőszomszédságában. — Unmittelbar unter dem Wasserfall „Straszista.“

Cystopteris sudetica. — A Giewont csúcsa felé vezető lejtőn, balra. — Am Aufstieg des Giewont, linker Hand.

Dianthus glacialis. — Magasabb csúcsokon, főképen a „czerwony wierch“ hegyen. — Auf allen hohen Spitzen, am häufigsten am „czerwony wierch.“

Dianthus superbus. — Zakopane mellett a Gubałówka-hegyen igen gyakori. — Bei Zakopane auf dem Gubałówka-Berge sehr häufig.

Doronicum austriacum. — Ugyanott. — Eben daselbst.

Draba aizoides. — Ezen csinos havasi növény minden hosszas keresgetés nélkül található a Giewont északi lejtőjén. — Dieses niedliche Alpenpflänzchen findet man ohne vieles Suchen auf dem nördlichen Abhange des Giewont.

Erigeron uniflorus. — Bőven Zakopane mellett a Krzeszanica hegység déli oldalán. — Ueppig und in grosser Menge an der Südseite der Krzeszanica bei Zakopane.

Gentiana frigida, glacialis, nivalis. — Helyenként gyakran a Krzeszanicán és a Krivánon. — Stellenweise häufig auf der Krzeszanica und dem Krivan.

Geum reptans. — Különösen gyakori a Krivánon és a jégvölgyi csúcson. — Besonders häufig am Krivan u. an der Eisthaler Spitze.

Gnaphalium carpaticum. — A legmagasabb bérceken és tarajokon, főképen a lomniczi és jégvölgyi csúcsok közelében. — Auf den höchsten Jochen und Kämmen, besonders in der Nähe der Lomnitzer und Eisthaler Spitzen.

Hedysarum obscurum. — A Murań-hegy Juramészszirtjein és a Giewont sziklahasadékáiban. — Auf Jurakalkfelsen des Murań und in den Felsritzen des Giewont.

Hieracium alpinum. — Bőven, a nagytarpataki völgyben. — Besonders häufig im Grosskahlbach-Thale.

Hieracium aurantiacum. — Sok helyütt, nevezetesen a „kis zuhatag“ felett a „szekrényhegy“ (Kastenberg“) közelében, a felkai zuhatagtól észak felé. — An vielen Stellen, namentlich oberhalb des kleinen Wasserfalles am Kastenberg, nördlich vom Felkaer Wasserfall.

Hieracium grandifolium. — Egy ligetben, azon út közelében, mely a zakopanei hámoroktól a Jaszezurówka-hegyre

vezet, árnyas, nyirkos helyeken. — Im Wäldchen, am Wege von den Zakopaner Hämtern zur Jasczurówka, an schattigen, feuchten Stellen.

Hieracium Tatrae. — Mészsziklákon helyenként, nevezetesen a Nosal-hegyen a zakopanei vashámorok felett. — Stellenweise, auf Kalkfelsen, häufig am Nosal-Berge oberhalb der Eisenhämmere von Zakopane.

Hypericum quadrilaterum. — Törpe fenyők közt, a fekete tóhoz vezető ösvény mellett a „Koscielec“ alatt. — Im Knieholze, am Wege zum schwarzen See, unter dem „Koscielec.“

Lilium Martagon. — A Smytnia-hegy mésztalaján füvek közt. — Auf den Kalkfelsen der „Smytnia“ zwischen Gras.

Linnaea borealis — A legnagyobb ritkaság, mely a Tátrán eddig egyedül egy helyen fedeztetett fel. A lengyel tarajtól a fehérvízi völgybe leszállunk, a pásztorok fabódéját felre hagyjuk, a „Mlynarz“ kőszálainál a fehérvízi patak balpartjára átmegyünk, még egy negyedóráig vándorlunk és a fenyőerdőben az ösvénytől balra jutunk a csinos növény álláspontjára. — Die höchste Seltenheit, bisher nur an einem einzigen Standorte beobachtet. Vom polnischen Kamm steigt man in das Weisswasserthal, lässt die hölzerne Hirtenbude bei Seite, springt auf die linke Seite des Baches (Weisswasser) unter der Felsenmauer „Mlynarz“, geht noch eine Viertelstunde weiter und im Fichtenwalde links vom Fusssteg kann man das zierliche Pflänzchen finden.

Lunaria rediviva. — Legnagyobb bőségen sziklás szurdokokban a jaszczurówkai fürdő felett. — Massenhaft in Felsschluchten ober dem warmen Bade Jaszczurówka.

Marchantia polymorpha. — Az elfolyó meleg vizben a Jaszczurówka fürdő alatt. — Im abfliessenden, warmen Wasser unmittelbar unter dem Bade Jaszczurówka.

Mulgedium alpinum. — Nagy tömegben a felkai völgy virágkertjében. — Massenhaft im Blumengarten des Felkaer Thales.

Oxytropis campestris. — Az ugynevezett „dolina litworowa“-ban bőven. — In der sogenannten „Dolina litworowa“ häufig.

Oxytropis montana. — A Giewont szirtjeinek hasadékaiban: — In den Felsenritzen des Giewont.

Oxytropis uralensis. — A rézaknák mentében, főkép annak nyugati nyúlványain. — Den Kupferschächten entlang, besonders im westlichen Theile derselben.

Papaver alpinum. — A vörös hegyeken (czerwone wierchy), nevezetesen a Krzeszanicán. — Auf den rothen Bergen (czerwone wierchy), besonders auf der Krzeszanica.

Phaca astragalina. — Mészkozsírteken és hömpölyök között a rézaknákon. — Auf Kalkfelsen und zwischen dem Gerölle der Kupferschächte.

Phaca frigida. — Különösen gyakori a Murań-hegyen. — Besonders häufig auf dem Murań.

Pinguicula alpina. — A Nosal-hegy északi oldalán, a zakopanei vashámorok előtt, nagy mennyiségen. — Auf der Nordseite des Nosal-Berges vor den Eisenhämtern in Zakopane, massenhaft.

Polemonium coeruleum. — A nagy-szaloki erdőben, a felkai völgy felé, a zakopanei vashámorok mellett s a t. — Im Gross-Schlagendorfer Walde gegen das Felkaer Thal und auch am linken Flussufer in den Eisenhämtern zu Zakopane u. s. w.

Primula minima. — Különösen gyakori a Kupa szoros közelében, a rézaknák déli oldalán. — Besonders häufig am Kupa-Pass, auf der Südseite der Kupferschächte.

Ranunculus glacialis. — Krivańon és az öt tó mellett a lomniczi csúcs alatt. — Am Krivań und bei den fünf Seen unter der Lomnitzer Spitze.

Ranunculus Thora. — Tömegesen a Hawrań déli oldalán és a Stupy nevű helyiségen a Giewont alatt. — Massenhaft auf der Südseite des Hawrań und auf dem Stupy unter dem Giewont.

Rhododendron ferrugineum. — Csak két példányban találtatott, és pedig a Giewont tetején, törpe fenyők közt. — Nur in zwei Exemplaren gefunden auf dem höchsten Scheitel des Giewont zwischen Knieholz.

Saussurea pygmaea. — Gyéren és sovány példányokban terem a tarpatak völgyeiben és a jégvölgyi csúeson; de igen buján — 7 hüvelyknyi — a fagyott tavak kiömlésénél a Zawrattól észak felé. — In spärlichen Exemplaren in den Thälern des Kahlbaches und auf der Eisthalerspitze; jedoch sehr üppig — 7" hoch — am Ausflusse der gefrorenen Seen, nördlich vom Zawrat.

Saxifraga bryoides. — A lengyel tarajon. — Am poln. Kamm.

Saxifraga cernua. — Ez is oly növény, melyet a Tátrán csak egy helyen találunk. Ha Zakopane falut elhagyván, a „kis réten“ (mała Łąka) át a czerwony wierch-re megyünk és a hófolton tul a „Swistówka“ nevű meredek kösziklára felkápaszkodunk, ott lelhetjük ezen kis növényt,

az olvadó hó közelében, puszta földön, és pedig egész éven át. Könnyen felismerhető a tövén lévő kis gumok által. — Ist auch eine der Pflanzen, die man in der Tátra nur an einem einzigen Standorte findet. Geht man vom Dorfe Zakopane über die „mala Łaka“ (kleine Wiese) auf den czerwony wierch, hat man den Schnee überschritten und den steilen Felsen, „Swistówka“ genannt, auf allen Vieren erklettert, so trifft man selbe auf kahler Erde, neben dem schmelzenden Schnee das ganze Jahr hindurch. Ist an den kleinen Wurzelknöllchen leicht erkennbar.

Saxifraga hieracifolia. — A fagyott tó hómezején túl, jobbra a Kośtiec szirtjei alján. — Ober dem gefrorenen See, jenseits des Schneefeldes, rechts unter den Felsen des Kośtiec.

Saxifraga oppositifolia. — Ezen diszes havasi növény nyel leggyakrabban találkozunk, ha Zakopaneről a Straszista völgyen át a Giewontnak megyünk; a zuhatagtól balfelé. — Dieses sehr zierliche Alpenpflänzchen findet sich am häufigsten, wenn man von Zakopane aus durch das Thal Straszista gegen den Giewont hinaufgeht, vom Wasserfalle links.

Saxifraga retusa. — A legmagasabb granitszirtekben mindenütt, legnagyobb bőségben a „Karfunkelthurm“ nyugati oldalán 2213^m. magasságban, hol ezen csinos növény egész gyepeket alkot. — Auf den höchsten Granitfelsen überall; am häufigsten jedoch an der Westseite des „Karfunkelthumes“ in einer Höhe von 2213^m., wo diese niedliche Pflanze ganze Rasen bildet.

Saxifraga sibirica. — A legmagasabb granitesűcsökön, nevezetesen a Krivánon, a menguszfalvi csúcson, a keleti Zawraton és a Swinicán. — Auf den höchsten Granitspitzen, besonders am Krivan, auf der Mengsdorfer Spitze, dem östl. Zawrat und der Swinica.

Saxifraga Wahlenbergii. — Azon az ösvényen, mely Zakopane falutól a fekete és fagyott tó közti téren át felvezet a félelmes Zawratra köszálak hasadékaiban: a kościerskoi völgy felső végén is, Pišna nevű hegy alatt. — Am Pfade, der von Zakopane aus, zwischen dem schwarzen und gefrorenen See hin, zu dem gefürchteten Zawrat führt, in den Ritzen der schroffen Felsenmauern; auch unmittelbar unter der Pišna am oberen Ende des Kościelisker Thales.

Senecio carniolicus. — A középső havasi tájban szóránnyosan; igen buján terem a felkai völgy virágkertjében. — Zerstreut in der mittleren Alpenregion; am üppigsten im Blumengarten des Felkaer Thales.

Senecio carpaticus. — A legmagasabb granithegyeken gyéren p. o. a Krzyżnán, Zawrattól kelet fele 2212 m. magasságban. — Auf den höchsten Granitfelsen spärlich z. B. auf der Krzyżna ostwärts vom Zawrat in der Höhe von 2212 m.

Stellaria cerastoides. — Füves lejtőkön ritkán található, a kościeliskoi völgy felső végén Pišna nevű magaslat felé, egy alacsony gyepes dombon. — Auf Grastriften selten. Am sichersten findet man sie am obern Ende des Kościelisker Thales, im Aufsteig gegen die Pišna auf einem niedern, berasten Hügel rechts.

Taxus baccata. — Hajdan, mint a közel lévő falvak vénei állítják, egész ligeteket képezett ezen fa, most már csak mint eltörpült bozont létezik a Straszista völgy felsőbb végén, a zuhatag baloldalán és a Giewont lejtőjén. — Nach Aussage alter Goralen früher ganze Haine bildend, jetzt nur als krüppelhaftes Strauchwerk am obern Ende des Thales Straszista, vom Wasserfalle rechts gegen die Wände des Giewont zu.

Trifolium badium. — A zergék kedves eledele; mészkőhavason, nevezetesen a Rohačon és a „mała Łaka“ magaslatán, a Giewonttól nyugat felé. — Eine beliebte Nährpflanze der Gemsen; an den Felsen der Kalkalpen, am Rohač und auf einer Anhöhe der „mała Łaka“ westwärts vom Giewont.

Trifolium spadicum. — A Zakopane falu földjein és rétjein bőségesen. — Auf allen Feldern und Wiesen des Dorfes Zakopane.
